

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 29 April 1898

Dag. I : 4, Is het voor ulieden wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Tot II : 1a, Slaagt de bazuin!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 2.50. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12 1/2 ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cis. Boek-adv. advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN, KAMPEN

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Blaaden, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR TE AMSTERDAM, Dr. W. H. GISPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten, Verslagen enz.

(Uit Het Kerkblad van 29 April 1898, nr. 17.)

Overschie, peremptoir geëxamineerd, en hem met alle stemmen toegelaten tot den dienst des Woords en der H. Sacramenten.

In naam der Classis, S. OUDKERK, Scriba.

Kralingen, 20 April '98.

VERSLAGEN DER VERG. VAN CLASSES.

(Verkort overgenomen.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Amsterdam, gehouden 9 Maart 1898.

Praeparatoir wordt onderzocht H. de Lange en A. Boekenooogen, candidaten aan de Vrije Universiteit. Ds. van Loon examineert hen in de exegese O. T. naar Psalm 24 en Micha 5; Ds. van Son in exegese N. T. naar Markus 3 en Romeinen 5. Ds. Gispen vraagt dogmatiek.

Een deel wordt voorgelezen van de predikaties over Joh. 12 : 31, 32, en Johannes 15 : 1-3. Beide candidaten worden beroepbaar gesteld in de Gereformeerde kerken.

Examen praeparatoir van R. J. Aalberts, candidaat aan de Theol. School. Ds. van Loon vraagt exegese O. T. over Genesis 28; Ds. van Son N. T. Filipp. 2; Ds. Gispen vraagt dogmatiek. Daarna vraagt de examinandus een gedeelte zijner predikatie voor over Romeinen 5 : 1. De Classis besluit den candidaat beroepbaar te stellen in de Gereformeerde kerken, nadat ook hij de vereischte belofte heeft afgelegd.

Verslag wordt gedaan van de kas van deputaten voor Hulpbehoevende kerken. Voor de kerken, zoo binnen als buiten de Classis, is te zamen ontvangen f 1477,76 1/2; binnen de Classis werd ongeveer f 600 verdeld. 3/4 van de collecten voor Hulpbehoevende kerken buiten de Classis werd overgemaakt aan de Provinciale kas; 1/4 van alle collecten aan de Algemeene kas.

Vergadering der Classe Alkmaar, 10 Maart 1898.

De heer C. Zwaan, Theol. candidaat aan de V. U., wordt praeparatoir onderzocht en met algemeene stemmen toegelaten tot den dienst des Woords.

Behandeling van eenige ingekomen stukken. Ds. Stadig rapporteert omtrent de kerk van Anna Panwloona B — Behandeling voorstel: diakonale verzorging van behoeftige krankzinnigen enz, volgens rondgezonden Concept-Reglement, en van een ander, nu ingekomen, tot oprichting van een fonds daartoe. Met 12 tegen 10 stemmen besloten geen Classicaal fonds op te richten maar dit aan het particulier initiatief der kerken over te laten.

Rapport inzake het schrijven, bij vorige Class. verg. ingekomen, voor meerdere behoeften der Theol. school; de kerken zullen daartoe arbeiden.

Vergadering der Classis Bolsward, te Bolsward gehouden 23 Maart 1898.

Art. 5. Br. R. Troost brengt rapport uit namens de deputaten, aangewezen om een onderzoek in te stellen naar de draagkracht der kerken en dienovereenkomstig een voorstel te doen tot het bijdragen van gelden, noodig voor het quotum, de Emer. Pred., Pred.-wed. en -weezen en den Classicaal arbeid te Pingjum.

Het voorstel der deputaten wordt aangenomen. Inzake den arbeid te Pingjum zal evenwel in de volgende vergadering te dien opzichte eene beslissing genomen worden, nadat de commissie, voor deze aangelegenheid benoemd, eerst hierover zal gehoord zijn.

Classis Breukelen.

Kort Verslag van de Vergadering, gehouden op 14 April 1898, te Breukelen.

Art. 4. Aangaande eene klacht door een bezwaarden broeder bij de Classis ingebracht, rapporteert de tot deze zaak benoemde commissie. De vergadering continueert deze commissie tot nader onderzoek en besluit, op deze vergadering dien broeder te hooren om zijne klacht toe te lichten.

Art. 5. Ter vergadering is inmiddels gekomen Dr. G. van Goor, om met Ds. J. van Henten, als

Provinciale deputaten, de Classis te helpen besluiten inzake eene ingekomen aanvraag tot emeritus-verklaring. Na lange besprekingen wordt naar Art. 13 en 49 D. K. O. emeritaat verleend aan Ds. P. M. Ochtman, v. d. m., te Tienhoven, wegens verzwakking van geestvermogens.

Art. 6. De bezwaarde broeder ontvaagt nu gelegenheid zijne klacht, bij de Classis ingediend, toe te lichten en belooft te verschijnen voor eene vergadering van zijnen kerkeraad met de door de Classis benoemde deputaten.

Art. 7. De collecten worden geïnd en tevens besloten een maatregel te nemen, opdat de Classis op tijd aan hare verplichtingen in den Provincialen omslag voor de kas voor Emeriti predikanten enz. kunne voldoen.

Art. 11. In behandeling komt een ontwerp-regeling voor de ondersteuning van Hulpbehoevende kerken in de Provincie Utrecht. De vergadering kan zich niet vinden in de voorgedragen regeling van den omslag en draagt aan de deputaten ter Prov. Synode op, deze regeling nauwkeurig te onderzoeken en het bezwaar der Classis ter Synode te brengen.

(Kerkblad No. 16)

BERICHTEN VAN PROVINCIEËN.

Prov. Syn. van Drente.

(Verbeterd bericht)

Deze Synode zal D. V. 8 Juni te Hoogeveen niet worden gehouden in het Lokaal Schutstreek maar in de Consistorie-kamer der Geref. kerk A. J. MOOLHUIZEN.

Balen, 21 April '98.

Provinciale Synode van Overijssel.

De vergadering der Provinciale Synode van Overijssel zal D. V. word-n gehouden op Woensdag 15 Juni a.s., in de Plantage kerk te Zwolle. Aanvang 10 uur v.m.

Punten voor het Agendum en opgave der namen en woonplaatsen van de afgevaardigden worden vóór 28 Mei a.s. bij den ondergeteekende ingewacht.

Namens den Raad der saamroepende kerk van Zwolle, B. J. VAN DEN BOSCH, Scriba.

Zwolle, April 1898.

Provinciale Synode van Zeeland.

Namens de Synodale keuk van Middelburg hebben ondergeteekenden de eer de Classen in Zeeland uit te noodigen, af te vaardigen ter Provinciale Synode, die te Middelburg gehouden wordt op Woensdag 15 Juni e.k. in het kerkgebouw aan de Lange Delt. Met verzoek, zoo spoedig mogelijk aan laatst-onderteekende opgave te doen van de namen der gedeputeerden ter Synode en hem de stukken voor het Agendum — met name ook de schriftelijke Rapporten — toe te zenden vóór den 18den Mei e.k., blijven zij,

Uwe Dienaren in Christus,

A. LIJTOOIJ.

L. H. WAGENAAR.

ONTVANGSTEN.

Voor de broeders te Antwerpen.

Sedert de vorige opgave met hartelijken dank ontvangen: Postwissel van Mevr. d. J. te S. f 1,— Postwissel v/d Chr. Joang-ver „Timotheüs" te Amstelveen f 5,—

Steeds blijkt, dat de arbeid te Antwerpen niet vergeten wordt. Inzonderheid verheugen deputaten zich over de medewerking van jongelingen. Mogen ook andere Jongelingsverenigingen het bovenvermelde goede voorbeeld volgen. Tot ontvangst der gaven is gaarne bereid J. C. C. VOWT, Penningmeester.

Raamsdonk, 25 April 1898.

Hulpbeh. kerken N.-Holland.

Amstelveen f 6,09 Muiden f 2,94 Amsterdam - 397,75 Mulderberg - 0,55 Bussum - 5,60 Overtoom - 26,50 Hilversum A - 9,37 Sloterdijk - 2,20

Edam, 25 April '98.

Voor de Theol. School.

Van de gemeente te: Nieuw-Amsterdam f 8,55* Koevorden f 1,97 Emmen - 7,21 Gees - 6,02

Schoonebeek - 12,74* Slen - 6,75 Aalden - 6,31 Schoonoord - 2,50 J. NEDERHOED, Penningm.

Middelstum, 25 April 1898.

Voor de Uitbreiding der Theol. School de volgende Jaarlijksche bijdragen.

Class. Coll. Corresp. Dr. J. Gommer te Grijskerke. Vlissingen A. Ds. B. Veenstra f 2,— J. F. Huser f 1,— P. Boot - 0,50 B van Esteren - 0,50 C. Stroo - 1,— van Kal - 1,— A van Leeuwen - 1,— W. J. Feij - 2,— Geijou - 0,50 A. van der Krijl - 1,— G. Feij - 2,— A. Abrahamse - 1,— W. Stroo Dz. - 1,— J. Wisse - 0,50 M. Huson - 2,— Wedw. Baljé - 1,— J. Bos - 10,— J. M. Bastiaanse - 0,50 M. Goote - 1,— J. Stroo Cz. - 0,50 M. Henseveldt - 1,— L. F. Barentsen - 0,25 H. Potjewijd - 1,— J. Goetheer - 1,— J. de Wolf - 1,— P. Melis - 1,— G. van Westen - 1,— Wedw. Versluis - 1,50 J. Baarschers - 1,— F. J. Stroo - 0,50 A. Gast - 1,— A. Jasperse - 0,50 J. Suurmond - 1,— J. Vos - 0,50 J. Janse - 1,— S. van Vlaanderen - 0,50 Wedw. Bosschaart - 0,50 Aernoutse - 1,— L. Harpe - 1,— D. Stroo Wz. - 2,50 E. Potjewijd - 1,— J. van den Driest - 0,25 O. en W. Souburg Ds. C. B. Schoonmakers f 1,50 C. Cevaal f 0,25 J. Dorlijn - 1,— L. Louwerse - 0,25 J. Pouwer - 1,— J. de Visser - 0,50 A. Lourier - 1,— F. Wisse - 0,50 P. Kastelein - 1,— P. Davids - 2,— J. Kluijfhout - 0,25 J. de Wolf - 1,— A. Steketee - 0,50 A. Dorlijn - 0,50 P. Huson - 0,25

Gapinge. Giften in enz.

A. Poppe f 0,25; N. Verhulst f 1,—; A. Goedbloed f 0,25; J. de Voogd f 0,25; J. Wattel f 0,50; J. van Keulen f 0,25; P. Besuijen f 0,50; A. Houterman f 0,25; J. Meijers f 0,25; J. K. Verhulst f 0,25; A. Dingemans f 0,50; L. Starm f 0,25; A. van Maldegem f 0,25; J. Louwerse f 0,25; L. Pauwe f 0,50; Wedw. W. Brouwer f 0,25; J. Pauwe f 0,25.

J. NEDERHOED, Algen. Theaurier. Middelstum, 25 April 1898.

Kas voor Em. Pred., Pred.-Wed. en -Weezen.

(Provincie Gelderland.) Sinds de vorige opgave ontving ik van: Barchem f 5,56* Poederloijen f 1,75 Beekbergen - 3,— Tiel - 7,91* Gamenen - 3,16 Well - 4,25 Geldermalsen - 6,90 Vuren - 1,— Van Geldermalsen was er bericht bij, dat die f 6,90 als 2 collecten moest beschouwd: 1e collecte f 4,40, 2e collecte f 2,50. Maar eene werkelijke 2e collecte mocht ik ontvangen van de kerk te: Geesteren f 13,64 en daarmede is de toestand nu deze, dat er nog 14 kerken zijn, die nog niet hebben gecollecteerd; het zijn: uit de Classis Zutphen 4 kerken. „ „ „ Apeldoorn 7 „ „ „ „ Harderwijk 2 „ „ „ „ Tiel 1 „ „ „ „ 14 „

Ook bij die 14 kerken veronderstellen wij, dat er is de volvaardigheid in het willen. Dat zij dan ook spoedig hunne collecte mogen inzenden. En bij de kerken, die hebben gecollecteerd, dringen wij sterk aan op het zenden van de 2e collecte voor 1 Juli.

Er is met 1 Juli ruim f 500 te betalen en daarvoor is genoeg niets in kas. Laten wij dan elkander stemmen en met daden toonen, dat wij onze verplichtingen in deze zaak beseffen, dan zullen de Em. pred.-wed. en -weezen zeker niet teleurgesteld worden.

H. W. v. VEELEN, Prov. Penningmeester.

Dieren, 25 April '98.

Voor de Zending.

Van T. Smit op Schokland f 2,50 Busje der kinderen van J. G. v. d. Hoogt te Kampen - 2,50 Door Ds. Nederhoed, v/c godsd. gezelschap te Hui-zinge - 1,66* Bijdrage van T. Bawaids te Sloten, Fr. - 2,20 Door H. de Bruijn, gev. in 't kerkz. te Alphen - 3,60 Van Ds. Maan te Vreeland, met een Zend.-busje verz. in de gem. - 4,35 Door Ds. Moolhuizen te Beilen, een offer voor de Zend. van N. N. - 1,— Door Ds. Oegema, gev. in 't kerkz. te Wildervank - 2,50 „ „ „ „ „ „ „ „ - 5,— „ „ „ „ „ „ „ „ - 2,50 Door B. Jalink Bz v/d cents-ver. der Ger. Jongel.-ver. „Spr 1 : 7a" te Broek op Langendijk - 20,— Van L. Boon te Leidschendam - 1,75 Door Ds. Sijpkens, gev. in 't kerkz. te Delfzijl - 2,50 Door Ds. Eskes, uit de bus v/d Bijbelbespreking te Spijk, Gron. - 7,86

Doersborgh, 23 April 1898. B. DE MOEN, Quaestor.

BERICHTEN VAN CLASSES.

Classis Koevorden.

De Classis Koevorden heeft in hare vergadering van 14 April 1898 praeparatoir geëxamineerd de heeren C. Diemer en L. Duin, en heeft hen met alle vrijmoedigheid beroepbaar gesteld in de Gereformeerde kerken. Hunne adressen zijn: C. Diemer te Aalden, gem. Zweeloo, L. Duin te Koevorden. Namens de Classis Koevorden, E. BURMAN, Scriba.

Classis Rotterdam.

De Classis Rotterdam heeft in hare vergadering van 19 April j.l. den heer J. Gispen, beroepen dienaar des Woords bij de Gereformeerde kerk van

Stichtelijke Lectuur.

Het zien op Jezus.

„Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus, dewelke voor de vreugd, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en de schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand des troons Gods.”

Hebr. 12 : 2.

(Ve Vervolg.)

Wij hebben getracht de beteekenis van des Apostels vermaning na te spreken; laat ons slechts met een enkel woord hare gegrondheid mogen aanwijzen.

Terecht vermaant Paulus tot het zien op Jezus, wiens dierbaarheid hij heeft geschetst, Immers, door dat zien wordt het geloof versterkt, en de geloofsmoed verhoogd. Het kan niet anders; want wie waarlijk op den Christus der Schrift ziet, wordt bepaald bij de eeuwige liefde des Vaders, die zijn Zoon tot een Verlosser schonk, en alles met Hem schenken zal;

bij het volbrachte Middelaarswerk van Hem, die van den hemel was en naar den hemel keerde;

bij de vergeving van al zijne zonden, die uitgedelgd werden door het bloed des Lams; en bij de vervulling der beloften Gods, die de hoofdbelofte vervulde, en geen enkele toezegging op aarde zal laten vallen.

Hij ziet zich ondersteunen in wegen van kruis en druk, de voorziening in al zijne nooden, en een zalig stervensuur gewaarborgd. M. a. w. wie waarlijk op Christus ziet, hoort Hem zeggen: »Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn ééniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem geloofd niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe;” ziende op den Christus, mag men lezen in het Vaderhart Gods.

Wie waarlijk op Christus ziet, hoort den triumfkreet van den Leeuw uit Juda, die stervende den Vorst des afgronds overwon: »Het is volbracht.”

Wie waarlijk op Christus ziet, leest het *toldaan* onder de lange lijst zijner schulden bij God, geteekend door het Zo-en-Borgbloed des Nieuwen Testaments; en hoort de lieflijke taal: »Ik, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg, om mijne wille, en Ik gedenke uwer zonden niet.”

Wie waarlijk op Christus ziet, ontdekt dat alle beloften Gods in Christus Ja en Amen zijn. Overtuigd, dat zijn God voor hem zorgen zal, werpt hij alle bekommernissen op Hem.

Wie waarlijk op Christus ziet, grijpt onder kruis en druk goeden moed. In zijn Heiland, die alles te boven kwam, weet hij zich reeds alles te boven gekomen, en hiervan is hij gewis, des Heeren kracht zal in zijne zwakte worden volbracht.

Nog eens, wie waarlijk op Christus ziet, wordt van zijne eeuwige zaligheid zeker. Jezus' overwinning is zijne overwinning. Is Jezus op den troon, hij zal eens deelen in zijne heerlijkheid. Christus is de dood voor den dood geweest. Terecht vermaant Paulus tot het zien op Jezus. Wie het waarlijk doet, vindt stof om in het land zijner vreemdelingschap, om bij het loopen in de loopbaan te zingen:

»Geen nood, al krijg ik eens een wond
En val op aarde neer;
Hij, Die zich aan mijn ziel verbond,
Spreekt slechts één woord, en 'k wordt gezond.

Veel sterker dan weleer.
Ik weet in welk een kracht ik strij,
En daarom houd ik moed;
Ik loop tot ik aan 't einde zij,
En dan een kroon, een kroon voor mij,
Gekocht door 't Godd'lijk bloed.”

Bleek ons de rijke beteekenis en de gegrondheid van de Apostolische vermaning, laat ons nu op haar *ernst* wijzen.

Het al of niet zien op Jezus is geen onverschillige zaak, maar van het meeste gewicht. Hier gaan de menschen uiteén.

De groote menigte heeft slechts oog voor het schijnscheld, voor het klatergoud dezer wereld. Vraag alleen naar wat der ijdelheid onderworpen is. Besef niet, dat onze aardse geneugten vermoldde onzekerheden zijn; dat de genoegegens dezer wereld den dorst naar geluk wel prikkelen, maar niet lesschen kunnen.

Velen zien op hunne vermeende deugden en kennen de heerlijkheid des Heeren niet.

De Schrift spreekt duidelijk, beslist, in woorden voor geen tweërlei uitlegging vatbaar: »Wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar wie niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden.”

Ik las eens, hoe een prediker, voor vele duizenden in de open lucht sprekende, deze woorden herinnerde, en een echo gewaar werd, die ze herhaalde. 't Was aangrijpend ernstig; als hij zei: »wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden,” herhaalde de echo de woorden: *zal zalig worden*; als hij sprak: »wie niet geloofd zal hebben,

zal verdoemd worden,” herhaalde de echo de woorden: *zal verdoemd worden*.

Inderdaad, ieder prediker mag zich overtuigd houden, dat er een echo is, die zijne verkondiging van dood en leven herhaalt. Wie zijn oer goed te luisteren legt, zegt: hoort, hoe ze zingen voor den troon; en wederom: hoort, hoe het geroep door de diepten der hel weerklinkt: wee mij, ik ben zonder Christus! Dat zingen der verlost, en dat weeklagen der verlorenen is een echo op de prediking van wel en wee.

Als de dienaar des Woords zegt, in naam van zijn Zender: »wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden,” roepen uwe verheerlijkte ouders, broeders, zusters, vrienden, als het ware, *zal zalig worden*. Als hij waarschuwt: »wie niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden,” klinkt het uit de verblijven des doods: *zal verdoemd worden*.

God geve, dat ieder die dit leest, den toekomstigen toorn ontvlide.

Toen de Israëllers gebeten waren door de venijnige slangen, moest Mozes een koperen slang oprichten, met het bevel en de vergunning van 's Heeren wege om er op te zien. Wie er niet op zag, kwam aan zijne wonden om. Om het even, waardoor hij zich weehouden liet. Wie er op zag, hoe dicht hij ook aan den rand der eeuwigheid was, werd genezen.

Kom tot Jezus, arm, in u zelf verloren zondaar! Kom tot Jezus, zijn naam is Raad. Wie tot Hem komt, werpt Hij niet uit. Wie niet tot Hem komt, sterft weg in zonde en schuld.

Bekommerde zielen, zieft op Jezus. In Hem is alles, wat gij behoeft. Waarom gaat gij zoo vreugdeloos daarheen? Is Hij niet gekomen om zijn ellendig volk leven en overvloed te geven?

(Wordt vervolgd.)

NOTTEN.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Friend,

Gelijk ik u in mijn vorigen brief schreef, is de naam: Ned. Herv. kerk nog de uitdrukking van een bezielende gedachte, die op velen een grooten invloed uitoefent. Men zou Dr. Kuyper veel kunnen vergeven, misschien zelfs zijn Christelijke democratie, zoo hij maar vermeden had het conflict met de Ned. Herv. kerk.

En wat daarbij opmerkelijk is, is wel het verschijnsel, dat in de hoogere kringen des levens en in den deftigen burgerstand, het z.g. denkend deel der natie, schier elk spoor van de Gereformeerde traditie uitgewischt is, of meer en meer wordt.

In Rusland b.v., heeft men nog de orthodoxe kerk, die met staatsgeweld wordt in stand gehouden. Die kerk heeft een belijdenis, een dienst, een tucht, een karakter, die kerk is nationaal, eeuwen lang dezelfde, de ene kerk van het heilige Russische Rijk.

Maar de Ned. Herv. kerk heeft slechts den naam en dobert op den stroom der geesten, van het Gomarisme tot het Boedhisme toe, omdat zij is, naar men zegt, een Protestantsche kerk, en een Protestantsche kerk niet heeft een bindende belijdenis of een voor allen gezaghebbend woord, maar vrijheid laat aan het individu om te hebben een eigen inzicht en een eigen overtuiging omtrent God en de onzichtbare dingen, en ook het recht om van dat inzicht en die overtuiging belijdenis te doen, die te prediken en te verbreiden, mits dit geschiede met opvolging van de reglementen der Ned. Herv. kerk en met handhaving van orde en rust.

Nu spreekt het van zelf, dat die reglementen een inhoud moeten hebben, en voorschriften moeten bevatten, die de handhaving van het „echt Protestantsch beginsel” mogelijk maken, en toch ook weer zoo moeten luiden, dat voor de groote menigte de schijn behouden wordt, dat de Ned. Herv. kerk hetzelfde is als de Gereformeerde kerk, de wettige voortzetting en erfgename van de kerk der vaders.

Deze beschouwing hangt samen met geheel onze volksoontwikkeling van het einde der 17e eeuw af.

Na den dood van Prins Willem III, Koning van Engeland, is de Gereformeerde traditie gaandeweg verzwakt. Geen Oranje toonde er meer voorliefde voor, en bij de ontwikkeling van het partijwezen, tot op de dagen der revolutie, scheen de Gereformeerde levens- en wereldbeschouwing voor altijd te zullen worden uitgewischt, of alleen nog maar vermeld te kunnen worden als een staaltje van de dwaling der voorgelichten.

En toen het weer „Oranje-boven” werd, nam men niet ter hand de reformatie der Gereformeerde kerk, maar maakte men nieuwe reglementen en schiep men een nieuwen vorm van kerkregering, die er geheel op gericht was om den bestaanden toestand te legaliseeren, te wettigen, en de ontwikkeling van het kerkelijke leven, in dien geest, voor de toekomst te verzekeren

En dit is zoo volkomen gelukt, dat zelfs de orthodoxen nu de nieuwe orde van zaken verdedigen.

Of Christus waarachtig en eeuwig God is, of Hij ontvangen is uit den Heiligen Geest of . . . en of zijn dood een *ware zoenofferande* is, of Hij den toorn Gods tegen de zonde des ganschen menschelijken geslachts gedragen heeft, met zijn lichaam, dat weder levend is geworden en uit de dooden is opgestaan, in den hemel is, of niet, daarover voert men geen strijd meer op leven en dood.

Maar over het beheer der kerkelijke goederen kan men zich nog warm maken, en staan de geesten vijandig tegenover elkander.

Niet het dogmatische maar het ethische boeit de geesten in onze eeuw.

En nu staan de Gereformeerde kerken in het midden van deze strooming, met de traditie van de 16e en 17e eeuw, de traditie van het Huis van Oranje en de Dordtsche Synode, als een sta-in-den-weg voor het moderne, kerkelijke leven door allen bestreden en met allen in strijd.

Tegenover het individualisme der eeuw staan ze met een gemeenschappelijke belijdenis van de geopenbaarde waarheid, uitgedrukt in de Formulieren van eenheid. Tegenover het genootschappelijke of collegiale stelsel van kerkverband, met de belijdenis van de rechtsbevoegdheid der plaatselijke kerken, — als de eenlingen in het midden van een volk en een eeuw, die elke souvereiniteit in eigen kring steeds meer vernietigt, en alleen weten wil van individuen, onder een algemeen en voor allen geldend landsbestuur.

Als gij dit in het oog houdt, zult gij ook begrijpen, dat zoovele formeel dingen, van meer of minder belang, onder ons in bespreking zijn. Onze voorouders hebben uit de Gereformeerde beginselen een Gereformerd kerkwezen kunnen opbouwen in een maatschappij, die deze beginselen als de ware erkende en hun invloed onderging. Maar thans is alles het tegenovergestelde van wat het toen was.

Wij zijn zoozeer aan den Gereformeerden levensstroom ontwend, dat we voor „nieuwigheden” aanzien, wat niets anders is dan een poging om den ouden Gereformeerden toon weder in eere te brengen.

In hoeverre dit mogelijk zal blijken, kan de tijd leeren. In vroeger jaren heeft men wel eens beweerd, dat de „Afgescheidenen” buiten hun tijd stonden, en de stroom des levens nauwelijks hun voeten bespoelde. Dat zegt men nu zoo niet meer. Veeleer verwijt men hun nu revolutionaire sympathieën, wijsgeerige afwijkingen van de zuivere leer, zucht naar wereldsche macht en aardse grootheid. En deze verwijten komen het meest van den kant der vromen van alle gading, zoowel in het politieke als in het kerkelijke. Die in het politieke en kerkelijke het dichtst bij ons staan, schieten doorgaans de puntigste en scherpste pijlen op ons af. Want dat behoort zoo: *in majorem . . .* doch laat ik het in 't Nederlandsch zeggen: ter eere Gods.

Het belangrijkste, dat tegenwoordig onder ons plaats heeft, is de arbeid om de Gereformeerden Gereformerd te maken. Men zou, oppervlakkig oordeelend, zeggen, dat dit als van een leien dakje moet gaan. Doch niets is moeilijker en — in meer dan één opzicht, — gevaarlijker dan dit. De populaire Gereformerdheid gaat niet verder terug dan tot de tweede helft van de 17e eeuw en de eerste helft der 18e, den tijd van Brakel. En daar nu onder ons het „echt Protestantsch beginsel” heerscht, dat iedereen oordeelt over de stukken der Heilige Godgeleerdheid, volgt van zelf, dat de geest van wantrouwen en kwaadsprekendheid onder ons een grooten invloed heeft, wijl het iedereen niet gegeven is de bronnen van den Nijl te ontdekken, of zelfs op te sporen.

En juist omdat de herleving der Gereformeerde beginselen een wetenschappelijk arbeid scheidt en vordert, is de vooruitgang langzaam; terwijl in het praktische leven de een of andere onhandigheid, of een kleingeestig doordrijven van wat men eisch van het Gereformerd beginsel acht, ons meer achteruit dan vooruit zet; dewijl men geen redelijke overtuiging maar heimelijken afkeer en onderwerping met weezin wekt, omdat de onderworpen geen uitweg weten.

Veel zal, onder het bestuur des Heeren, afhangen van den arbeid der jongere predikanten. Wij ouderen hebben te veel antecedenten in het leven en kunnen ons zelf niet genoeg van ons zelve en van onze geschiedenis losmaken. Maar voor de jongeren is nog een schoone taak weggelegd, mits zij verstand hebben om die taak met geduld en lijdzaamheid te volbrengen, en niet, met vleugelen gelijk de arenden, van de ene gemeente naar de andere vliegen, maar in den kring, waarin God hen plaatste, zoo arbeiden, dat tenminste daar iets blijvends tot stand komt.

In mijn eerste gemeente hoorde ik

veel spreken van een ontslapen predikant der Herv. gemeente, bij wie de bejaarde leden mijner gemeente nog gecatechiseerd hadden. De arbeid van dien leeraar is van blijvende waarde geweest, zoodat heden ten dage dat dorp nog een eereplaats inneemt onder de dorpen van het Westland.

Zoo, geloof ik, moeten wij onze taak opvatten. Willen wij Calvijntjes of Kuyperijes zijn, goed, als we dan maar begrijpen, dat we heele kleintjes zijn, en niet staan naar wereld beroemdheid.

Er is onder ons een dag der kleine dingen. Wij moeten beginnen met dien dag niet te verachten, maar voor elk teer uitspruitende van Gereformerd belijden en Gereformerd leven, onzen God ootmoedig danken.

Als altijd,

T.T.

GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Zoo is dan aan de opvallende, scheve verhouding tusschen de *Vereenigde Staten* van N.-Amerika en *Spanje*: die van oorlog zonder oorlogsverklaring, een einde gekomen. Op voorstel van den President dier Staten nam het congres, in het begin dezer week, een oorlogsmotie aan, opdat daardoor de rechten en verplichtingen bij het voeren van den krijg zouden zijn verzekerd. 't Is dan ook een treurige bijdrage van de wijze waarop men in de Vereenigde Staten den oorlog doorgedreven heeft. . . .

Men wilde daar nu eenmaal tegen Spanje, den oorlog, om Cuba etc.; maar daar dit Rijk eindelijk met kracht er naar begon te streven de ongelukkige toestanden op Cuba te verbeteren, werd de aanleiding er toe juist afgesneden. Toch moest de oorlog doorgezet. Maar dat doorzetten was daarom te onverantwoordelijker, wijl men zelf niet eens klaar was, gelijk nu uit veleerleer blijkt, maar vooral uit de omstandigheid, dat men Cuba niet eens met de vloot kon blokkeeren en nog veel minder het met een leger, in verband met de resteerende opstandelingen, kon aangrijpen. Wat men dusver kon, was een paar weerloze koopvaarderscheepen buit maken, die van den oorlogstoestand nog niets afwisten. Een echte kwajongens-roofoel. De eigen vloot in de Chineseesche wateren had Zondag nog niet eens officieel bericht van den oorlogstoestand ontvangen! Naar men zegt zouden nu de buitgemaakte schepen teruggevoerd worden. Die 't gelooft kent de Amerikanen echter niet.

Daarbij komt nu nog een cabinetserisis. Moge het nu al waar zijn, dat het aftreden van Sherman, als minister van Buitenlandsche zaken, veroorzaakt wordt door ouderdomsverzwakking, dat ook de minister van Oorlog en Marine zullen aftreden, kan van niets anders een gevolg zijn dan verschil van gevoelen, 't zij met den opper-Generaal van het leger, hetzij met den President. Doch hoe dit ook zij, het feit teekent.

Geheel anders is 't in Spanje gesteld. Zonder veel misbaar te maken gaat men voort zich krachtig tot tegenweer gereed te maken, hoeveel offers de opstandigen op Cuba en elders ook reeds geëischt hebben. En wat politiek verschil daar vroeger ook gezien werd — overal openbaart zich nu een krachtige eenheid, schaarnt men zich eensgezind rondom troon en altaar, en heeft de vaderlandslievende strooming alle aanspraak op lof. Immers, van Cadix tot de Pyreneeën heerscht een warm gevoel om alle offers te brengen, die voor Spanje's naam en positie in de wereld noodig zijn. Het is nog een krachtvolle natie, die na zulk een uitputtenden en teleurstellenden strijd als de Cubaanse tot heden was, van geen wijken voor de overmacht hooren wil. Zondag was Valencia 't tooneel eener grootsche betoging, met naar schatting 100,000 deelnemers (waarbij zeer veel vrouwen), die in optocht rond gingen en hun offeranden wierpen in het kolossale drooge bekken eener artistieke fontein, waar de banknoten, het goud en zilver der rijkere en de koperen munt der armen in massa voor het oorlogsfonds werden gestort. De banier, door don Juan (den beroemden basterd van Karel V) in den slag bij Lepanto gedragen, en de vaan van don Jaime, den overwinnaar der Mooren, werden als bewijzen van nationale roem hierbij rondgevoerd.

Gisteren moest de begroting aan de Cortes worden ingediend. Daarbij zal zeer uitgebreide volmacht gevraagd worden om aan geld te komen. Leeningen, door belasting op de scheepvaart, op gas en petroleum en door de opbrengst der kwikmijnen gewaarborgd, zullen wel noodig zijn. Bovendien zal verhooging der circulatie van bankbiljetten met 500 miljoen pesetas worden voorgesteld, hetgeen dan met versterking der reserve van edel metaal gepaard moet gaan.

In Amerika bespeurt men intusschen welk een gebrek er is aan goefende manschappen. Generaal Miles acht een macht van 50,000 flinke soldaten als minimum noodig, om tot het zenden van een landingsleger naar Cuba te kunnen overgaan. Dit moet dan te Tampa, een der beste havens van Florida, geconcentreerd worden. Maar dit gaat niet onmiddellijk; uitrusting, transport en oefening laten nog zeer veel te wenschen over en in 't laatst van Mei begint de ongezonde regen-periode op Cuba, die al onze zomermaanden, d. i. dus tot einde September, duurt. Indien derhalve ter zee geen beslissende overwinning behaald wordt, kan men een lang oorlogstijdperk tegemoet gaan, waarin zeker veel meer slachtoffers door ziekte en dergelijke zaken, dan door 's vijands kruut en lood zullen vallen. Ook Florida is in de naderende heete maanden een zeer ongezonde streek voor de manschappen, die uit 't noorden van Amerika afkomstig zijn. Een ander vindt zijn illustratie in een aardige teekening van Caran d'Ache in de jongste *Figaro*: men ziet Oom Sam (den Amerikanen) voor Bellona's kazerne. Op 't plein worden

de manschappen gedruid, en in zonderlinge militaire houding ziet men hen exercereen. De godin des oorlogs kijkt over haar schouder naar Oom Sam, die in een miezerige houding met een negertje bij zich zijwaarts staat en mompelt: »ben ik niet bezig een verbazende stommitieit te begaan?” Inderdaad, zoo zal het wel in den eersten tijd wezen.

Overigens is er al heel weinig bijzonders te vermelden. In *Oostenrijk* begint het onwaardig spel der partijen in den Rijkraad weer opnieuw. Men wil den oud-minister Badeni toch nog in staat van beschuldiging stellen. Heftige uitingen werden vernomen. De Mogendheden durven *Turkije* niet dwingen op Creta tot de orde te komen, terwijl de ontzuining van Griekenland door de Turksche troepen en waren slakkengang gaat.

Onze Tweede Kamer nam Dinsdag eenige beslissingen. Allereerst dat zij Vrijdag beslissen zal of de definitieve marine-begroting Woensdag over 8 dagen aan de orde zal worden gesteld. De heer *Lohman* stelde voor, het leerplicht-ontwerp nog niet in de afdelingen te onderzoeken, daar het nauw samenhangt met het aangekondigde ontwerp omtrent de ouderlijke macht en het onderzoek door het Ned. onderwijzersgenootschap nog niet is afgelopen. De heer *Bahlman* achtte dit geen voldoende argumenten voor uitstel in een zaak die zoolang is voorbereid. Het voorstel-Lohman werd dus, dank zij de hulp van 12 Roomschen, verworpen met 44 tegen 23 stemmen. Het zal nu eerst in de sectien worden onderzocht, als de marine-begroting zal afgehandeld zijn.

De heer *Van Gilse* heeft een interpellatie aangekondigd over het ontslag van Mr. Israëls, advocaat van legatie te Parijs, en meer bijzonder omtrent den datum en de wijze van zijn ontslag; de heer *Troelstra* een over de zaak der gebroeders Hoogerhuis.

NOORDWIJ.

Buitenlandsche Kerken.

Een stem uit Amerika. Ds. L. J. Hulst te Grand-Rapids, wiens artikelen in *„de Wachter”* wij steeds met belangstelling en bijna zonder uitzondering met instemming lezen, heeft in het nummer van 6 April een artikel geplaatst, waarvan wij de hoofdzaken mededeelen. Wij zien er uit, dat in Amerika dezelfde zaken aan de orde gesteld worden, die onder ons in bespreking zijn.

De Christ. Geref. kerk heeft steeds het werk der „Binnenlandsche Zending” behartigd; voor dien arbeid is in den laatsten tijd een nieuw reglement ontworpen. Dit reglement is door een drietal predikanten, die in de laatste jaren van hier vertrokken zijn, scherp becommentareerd. Zij noemen dit Reglement „collegialistisch” en meenen, dat de Zendingcommissie een macht naast of boven de kerk zal worden.

Tegen deze critiek komt Ds. Hulst in verzet; hij noemt ze onbescheiden. Gezegd wordt wel, dat de Zending niet op het Geref. spoor loopt, maar deze critici doen geene poging om haar in dat spoor te brengen, wijl zij alleen afbreken en geen beter ontwerp aan de hand geven.

Ds. Hulst vindt het Reglement wel wat omslachtig en voor verbetering vatbaar, maar hij wijst op enkele artikelen, die het onmogelijk maken, dat de commissie eigenmachtig kan optreden en handelen. Er schuilt echter iets anders achter; het bezwaar geldt niet voornamelijk het Reglement, maar geheel de lijn waarop de Binnenl. Zending zich beweegt. De bezwaarde broeders meenen, dat zij niet naar Gereformeerde beginselen gedreven wordt en naar die beginselen wenschen zij haar ingericht te zien. Ds. Hulst keurt het niet af, dat men voor de Zending het Geref. spoor zoekt, maar zegt: »in den laatsten tijd werden wij soms ziek van het geroep: Gereformeerde beginselen.”

Het nieuwe spoor, waarin zij de Binnenl. Zending willen leiden, is, dat zij haar willen laten uitgaan van de plaatselijke kerken of gemeenten en niet van de Generale Synode; dit meent men naar Gods Woord te zijn en daarvan verwacht men den zegen des Heeren. Het verwondert Ds. Hulst niet, dat dit beweerd en gewenscht wordt, want hij zegt: »In Nederland is zulk een begrip al wat de rondte gaan doen, doch ik ben van meening, dat, als dit begrip in de werkelijkheid wordt doorgevoerd, daarmede het graf wordt gedolven voor de Binnenl. Zending.”

Hij wil, dat in alles Gereformerd gehandeld worde, en wil gaarne aanvaarden, wat Gereformerd genoemd wordt, als dit ook Bijbelsch is, maar hij begrijpt niet, dat het Gereformerd is, dat de Zending van de plaatselijke gemeenten moet uitgaan.

Men meent, dat dit geboden is door het beginsel, dat in Art. 84 D. K. neergelegd is, waar staat, dat de eene kerk over de andere, de eene dienaar over den anderen geen heerschappij voeren mag. Wat nu een Classis of Synode uitgaat, komt van boven en daardoor worden de gemeenten overheerd. Tegenover deze redeneering stelt Ds. Hulst Art. 36 D. K.: »hetzelfde zeggen heeft de Classis over den Kerkeraad, hetwelk de particuliere Synode over de Classis, en de Generale Synode over de Particuliere heeft,” en zegt: »als men van anderen begint, dan vereenigen de Gereformeerden zich onder den standaard hunner belijdenis; de geloovigen verkiezen de ambtsdragers, om allen naar de belijdenis te regereen; dan komen meerdere gemeenten in Classis samen en doen wat voor dien breederen kring van noode is te doen; terwijl in nog ruimeren kring verschillende Classen als Synode samenkomen. Nu moet de kleinere vergadering zich aan de bredere onderwerpen of het is met de kerkelijke samenkomst en samenwerking gedaan.” Wie nu zulk zeggen niet wil, moet op zich zelf gaan leven, maar verbeurt alle recht op den naam Gereformerd. Het Gereformeerde *kerke-recht* erkent het *gezag* niet van den eenen persoon over den anderen of van de eene gemeente over de andere, maar van eene breedere over eene smallere vertegenwoordiging. Dat beginsel houdt twee gevaarlijke vijanden, ker-

klijke hiërarchie en anarchie, op een afstand. Laat men dit gezag los, dan haalt men kerkelijke anarchie binnen. Men moet vooral tegenwoordig daarvoor op zijne hoede zijn, omdat een anarchistische strooming door de wereld gaat.

In hetzelfde nummer schrijft hij in de behandeling van het Gebed des Meeren over de formulier-gebeden. Hij stemt toe, dat aan de openbare gebeden veel gebrek kan kleven, en noemt menige zaak die hij afkeurt; hij kan zeer goed begrijpen, dat reformatorische geesten gedrongen worden pogingen aan te wenden, om die verkeerdheden weg te nemen, maar het wil hem voorkomen, dat, als men het vrije gebed door een formulier-gebed vervangt, het geneesmiddel nog erger is dan de kwaal. De wegneming van het vrije gebed leidt tot eene doode formaliteit en aan een onvolmaakt gebrekkig leven moet de voorkeur gegeven worden boven eene machinale beweging, die alle leven mist. Hij wil toestemmen, dat men niet de invoering van het formulier-gebed niet bedoelt het leven te doodden, maar het te verhoogen; goede bedoelingen maken echter de zaak nog niet goed.

Het doel der openbare gebeden zal gemist worden; de vergadering zal moeielijk opgevoerd worden tot den troon der genade, als zij den voorganger een formulier ziet en hoort lezen. Menig hoorder zou gaan denken, dat bidden niet anders was dan het lezen van een formulier-gebed en door den "formulier-voorbieder" misleid worden om dagelijks een formulier te lezen, meenend, dat dit een gebed was.

Men waken om niet den weg van Rome of van het Methodisme op te gaan. In bijzondere gevallen kan een formulier-gebed goed zijn, als de bidder de gedachten des harten niet in een behoorlijken vorm kan voordragen, maar het verdriegen van het vrije gebed door een bundel formulier-gebeden zal de dood voor het gebed zijn. Is het gebed dood, dan zal er niet veel leven in den godsdienst overblijven.

Wel hebben onze vaders vele formulier-gebeden ingevoerd, maar het kan niet bezwezen worden, dat zij die verplichtend gesteld hebben. En al kon dit bezwezen worden, dan zou het nog de vraag zijn, of deze verplichting in overeenstemming is met de H. Schrift. De formulier-gebeden mogen goed zijn om den zwakke te hulp te komen, maar zij mogen den Geest des gebeds niet buitensluiten, en den bidder in de verschillende onafhankelijkheden handen en voeten niet binden. SCHOLTEN.

ALLERLEI.

Op de 20ste Jaarvergadering der Unie: "Een School met den Bijbel" bleek, dat het aantal comités is vermeerderd. De Unie-collecte bedroeg f 260 meer dan het vorige jaar. De Unie-kas is echter niet al te best voorzien. Het schoolfonds bedraagt nog maar f 1872,50. De verg. besloot, vanwege den ongunstigen en ongelijken financieelen toestand der Bijzondere Scholen, trots en onder de rijkssubsidie, — om naar de schoolgeldheffing op de openbare scholen een onderzoek in te stellen, en naar den invloed die de wet-Mackay financieel op de Bijz. School heeft uitgeoefend. — Niet al de vergaderden waren het overigens eens met den voorzitter, J. E. N. baron Schimmelpenninck van der Oye, noch met elkander eenstemmig, aangaande de geldigheid en diligentie van het bestreden Unie-rapport. Vooral niet, nu het Bestuur der Unie de heeren Prof. Bavink, Kuyper en Woltjer uitgenoodigd heeft, ten einde vereffening van het bestaande geschil te helpen wegnemen, kon men met de propaganda van een bestreden rapport niet vooruit, als zich verstaan laat. Volgens den voorzitter waren echter die heeren verzocht met het oog op *leerplicht*; maar men zou toch alvast ook dit wetsontwerp bespreken.

In de Paaschweek werd ook de 8ste Algem. Verg. van den Schoolraad gehouden onder leiding van Ds. H. Pierson. Het aantal aangesloten scholen bedraagt thans 307. 26 Collecte-karten werden afgegeven, die netto opbrachten f 9383,50. De bloemlezing uit Nederlandsche schrijvers zal worden vervaardigd door Dr. A. van der Hoeven, die met een drietal aangewezen personen in overleg zal treden. Men sprak het uit, dat door de gediensigheden der praktijk, d.i. door middel van het openbaar onderwijs, de behoefte aan Christelijke scholen minder sterk spreekt in sommige streken. Een leerplan voor de Bijbelsche geschiedenis is nu gereed gekomen. Aan de schoollitteratuur wordt goed de hand gehouden. Er bestaat overigens behoefte aan geschikte boeken; bijv. in taalboeken is men te afhankelijk van de openbare schoolboeken. De commissie voor de pensionering rapporteerde, bij monde van den heer van Kluyve, dat er van een algemeen pensioenfonds voor de Christelijke onderwijzers wel nooit iets komen zal, doch er is een begin van de zaak zelve. — In de namiddag-vergadering besprak men naar aanleiding van een voorstel uit Amsterdam, toegelicht door den heer Jb. van Oversteeg, de meerdere bevoorrechtiging van het Openbaar, Middelbaar en Gymasiaal onderwijs en een betere aansluiting van het Christelijk en Openbaar onderwijs voor de admissies. "Men rekent niet met ons" — werd gezegd. — Voorts werd de lage schoolgeldheffing aan de openbare en de lage rijks-subsidie voor de bijzondere scholen besproken. — Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman hield een referaat over de beste middelen om "de Vrije School voor heel de natie" als beginsel te propageeren. Het Unie-rapport verwezenlijken is z. i. een der oplossingen van het vraagstuk; tenminste het begin ervan; toch moet men het Unie-rapport niet rapport-Lohman noemen, al verdedigt spreker het geheel en altijd. In de discussies kwam echter, evenals in de Unie, onder de leden der vergadering het verschil van gevoelen over het Unie-rapport uit. — Een der sprekers wees ook op de noodzakelijkheid der eenheid in den strijd voor de vrije school; lertende ook op de socialistische partijzucht van vele onderwijzers. Twee

socialistische openbare onderwijzers weigerden zelfs — zoo werd medegedeeld — hun kinderen Kroningsliederen te leeren — en toen zij hierbij bleven, heeft men den onderwijzer der Christelijke school verzocht, de kinderen der openbare school die liederen te willen leeren.

De afdeling Amsterdam van Patrimonium hield haar 21ste Jaarvergadering onder leiding van haren voorzitter, den heer Kater, die op gebruikelijke wijze met het lezen van een gedeelte der H. S. en gebed opende. De afdeling is vooruitgegaan, ook in innerlijke kracht. Zij had het vorige jaar weinig met werkloosheid te kampen gehad. De ontvangsten bedroegen f 1135,70⁵ en de uitgaven f 1035,20⁵; de schulden op haar gebouw zijn echter drukkend en hiertegen werd de hulp der leden ingeroepen. Ds. J. H. Feringa van Zaandam sprak de feestrede uit naar I Cor. 16 : 13 en 14. De jaarverslagen werden afgeleest door nummers van de Christ. Harmonie orkest-vereening "Soli Deo Gloria," directeur den heer G. A. Schoonderbeek.

Steeds meer komen de Krankzinnigen-gestichten onder publieke en gerechtelijke controle, wat de behandeling der patiënten aangaat. Men herinnert zich, wat te Dordt voorgevallen is tusschen een regent en een directeur. Zou hierin niet reeds minstens zijdelingsche invloed der Christelijke Gestichten moeten erkend worden? In de rechtbank te Leeuwarden werd tegen een 49-jarigen oppasser in het gesticht te Franeker wegens mishandeling, of liever ruwe behandeling slechts, van 2 veepleegden, 14 dagen gevangenisstraf geëischt; — niet om de geringe mishandeling, maar omdat dit niet de manier was, om tegenover die ongelukkigen, op te treden.

Onze Koningin en H. D. moeder der Regentes hebben in den vreemde, 17 April te Parijs zijnde, haren kerkgang niet verzuimd, en dien ook volbracht in de Hervormde kerk in de Rue Roquapine. Volgens den correspondent van de N. Rottr. Ct. schijnen HH. Majesteiten het echter niet getroffen te hebben met den predikar, daar de gewone predikant Ds. Sautter wel voorzitter in gebed, maar de preek niet deed. Hij schrijft: "De predikant Sautter, na eenen andermaal gebeden te hebben, wat afgewisseld werd met het zingen door de gemeente van Psalm en Gezang, daalde van den preekstoel af, aan den heer Fages van Creusot, het woord latende tot het houden der preek. Tot tekst had de spreker gekozen Joh. 20 : 21: "Jezus dan zeide wederom tot hen: Vrede zij ulieden!"

"Een mooie tekst, zonder Koninginnen en met haar onder het gehoor, maar dominee Fages, niet onsympathiek en overigens kalm en eenvoudig in zijn gebaren, bleef ver beneden zijn onderwerp. Ik hoop voor de Koningin, dat zij deze preek niet zal hebben behoeven over te vertellen, want hoe attent zij ook luisterde — zij zong ook mee — het zou haar stellig niet gemakkelijker vallen dan mij, en mij is van deze geheele rede niets bijgebleven. Een modern, niets-zeggend woord over het: Vrede zij ulieden! Ook om het moderne zal de preek matig bevallen zijn; tenminste ik hoorde: dat dit kerkje en zijn predikanten van orthodoxe richting zijn; dat het waarschijnlijk, mede met het oog hierop, zou zijn uitgekezen; en Fages, die van buiten kwam, vervulde vanochtend een toevallige beurt."

Nadat de kerk uit was, gingen de Koninginnen nog de Oratoire-kerk bezichtigen en het standbeeld van den Admiraal de Coligny, den grooten martelaar der Parijsche Bloedbruilof, en vader van Prins Willem I vierde Gemalin. C. M.

Enige Fransche zendingsvrienden hebben den koning der Barotsis, Lewanika, een geschenk doen toekomen. Volgens de kofaz van den heer Coillard, den Franschen Moffat genoemd, zal het een sierlijke gesneden houten leuningstoel zijn. Enige Christenen uit Genève zouden hem een gouden horloge toezenden. Volgens de laatste berichten stond Lewanika nog wel niet bestlist aan de zijde der Christenen, ook al door de losheid der Barotsis, doch was hun steeds toegenezen.

Onder de 11000 gevangenen in Iowa waren er slechts 11 vrouwen en meisjes.

Na den slag bij Worth vond een veldprediker een dooddelijk gewonden officier. Toen hij deelnemend naar den toestand van den lijder vroeg, antwoordde deze in de felste pijn: Mij gaat het overal goed, waar mijn Koning mij heenzendt.

In zeker gezin werd aan tafel noch gebeden, noch gedankt, noch gelezen. Er zou echter een familielid komen loegeren, die dit wel gewoon was en de huisvader had te veel met dezen op, om het bidden en lezen niet aan zijn bloedverwant op te dragen. Nadat de gast weg was, zou hetzelfde goddelooze leven weer beginnen, — toen de dochter opeens vroeg: "Vader hebben wij nu geen God meer?" . . . Dit bracht den vader tot inkeer en betering van zijn leven.

In Pittsburg, Vereen. Staten van N.-Amerika, moet het voornemen bestaan, om ter eere der nijverheid een reusachtig bronzen standbeeld op te richten van den eersten smid . . . Tubal-Kain.

De Indische Inlandsche leeraar Dhaujibhai van de Presbyteriaansche zending te Bombay vierde het vijftigjarig jubilee zijner ordening tot predikant. Ook de zending zelve vierde dit feest mede, daar hij toen de eerste bekeerling was, die tot de sekte der Parsen behoord had.

Men stelde op de wandeling den oud-Minister Gladstone eens een grisaard voor, bijna van zijn leeftijd, en evenals hij te Liverpool geboren. Ik ken u sedert lang, zeide deze heer. Wij hebben op dezelfde

banken leeren lezen. — Dat verwondert mij niet, zeide de heer Gladstone glimlachend. Van den dag af, dat ik eenige bekendheid kreeg, heb ik tot in het ontelbare de menschen zien vermeerderen, die met mij op school hadden gegaan. De eerste maal als de Koningin mij voorzitterschap van het Kabinet had toevertrouwd. Toen waren er ongeveer 600000: Nu zijn ze nog talrijker; zoo iets als 10 of 12 miljoen medescholieren. — Indien 't waar is, zou 't ook van den "grooten ouden man" wat overdreven zijn, al ligt er een algemeene les in.

Een museum te Londen bezit de oudste bekende huwelijksakte. Zij dateert van meer dan 3400 jaren geleden, d. i. van 1540 voor de Christelijke jaartelling. Het is een tafel of lei van gedroogde Nijlklei gemaakt, 24 duim lang en 12 breed. Het is het huwelijkskontraat van een Pharao met de dochter van den Koning van Babel.

Vereeniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs.

ALGEMEENE VERGADERING.

Het Alg. Bestuur bericht bij dezen aan de Afgevaardigden der Hulpvereeningen en voorts aan alle belangstellenden, die de ALGEMEENE VERGADERING wenschen bij te wonen, dat deze, zoo de Heere wil, te AMSTERDAM zal worden gehouden op DONDERDAG in de Pinksterweek.

DEN 2N. JUNI A.S.

Hoewel het voornemen bestond in Groningen te vergaderen, opdat de broeders uit het Noorden betere gelegenheid zouden hebben de Vergadering te bezoeken, bleek later het wenschelijke om onze Alg. Verg. te doen aansluiten bij de Vergadering van Chr. onderwijzers, welke daags vóór 2 Juni ook te Amsterdam plaats heeft.

De belangrijke vragen des tijds op het gebied van Onderwijs eischen eene bespreking, waaraan vooral ook mannen van het vak behooren deel te nemen. Nu velen hunner op dien tijd toch in Amsterdam zijn, mag de hoop worden gekoesterd, dat ze ook aan onze Alg. Verg. zullen deelnemen. Om hun dit gemakkelijker te maken werd tot Amsterdam als vergaderplaats besloten.

Voor het inzenden van vragen ter bespreking wordt nog enkele dagen de gelegenheid gelaten; spoedig daarna wordt de Agenda aan de Hulpvereeningen toegezonden.

Namens het Alg. Bestuur,

A. W. VAN KLUIJVE, Secretaris.

Middelburg, 23 April '98.

Gereformeerd Schoolonderwijs.

Reeds schreven we aan de Schoolbesturen, die subsidie van de Vereeniging ontvingen, om de kwitanties vóór 8 Mei aan mijn adres te zenden. Wij vertrouwen, dat daaraan zal worden voldaan, omdat de Alg. vergadering dit jaar reeds in de Pinksterweek te Amsterdam zal gehouden worden, en wij dus tegen dien tijd met ons boek klaar moeten zijn.

Ter opwekking van anderen zij gemeld, dat wij van den heer S. v. Velzen te Alphen f 25.— ontvingen. Bovendien werd ons iets geschonken van de gelden, geteekend voor een op te richten Geref. Kweekschool. Die onderneming is totaal mislukt, omdat we slechts f 478.50 voor dat doel ontvingen, en er minstens tien maal zooveel noodig was, om te kunnen beginnen. Wij hopen dus de gestorte gelden weder aan, en hadden toen het genoeg, dat aan de Vereen. geschonken werd: uit Leek f 8,50; uit Ten Boer f 2,50; uit Wagenborgen f 9.—; uit Wildervank f 51.—; uit Oldekerk f 10.—; uit Stroobos f 29,50.

Voor rente van de gestorte gelden ontvingen we f 22,91. Dat maakt dus de onkosten voor die onderneming door de Commissie al hoe gemakkelijker weer goed. Misschien zijn er nog anderen, die ter navolging van de vrienden uit bovengenoemde plaatsen, ons iets zenden.

Niet al de contributiën kwamen tegen Paschen in. Mogen we onze Correspondenten verzoeken wat haast te maken, opdat wij de subsidiën aan de scholen en andere bijdragen kunnen uitbetalen.

Zegene de Heere de Vereeniging!

T. Bos, Penningm.

Bedum, 26 April '98.

Gereformeerd Traktaatgenootschap „FILIPPUS."

Eerste en tweede zending — 1898.

Aan leden en corporaties wordt GRATIS en FRANCO gezonden:

	Prijs.
CXII. Op het sterfbed.	2 ct.
CXIII. De levestroom naar de Doodse Zee.	10 "
48. Vergenoegd zijn.	1 "
58. Avondlied.	1/2 "
105. Een kinderbede verhoord.	1 "
270. Uit het soldatenleven.	1 "
271. "Jongevrouw Marie!"	1 "
572. Hij stierf voor mij.	1 "
273. Een Sergeant op Wacht.	1/2 "
274. "Dat komt op reis niet te pas!"	1/2 "
275. Hamer en spijker.	1/2 "
276. Traktaatverspreiding.	1 "
277. Getrouwt tot den dood.	1 "
278. Eeuwigheid.	1 "
279. Mijnheer! ik mag Zondags niet werken.	1 "
280. Wat is het leven!	1 "
281. Gij hebt eene ziel te verliezen!	1 "
282. Had ik maar meer geld.	1 "
283. Kan ik er op aan?	1 "

Wie 't bovenstaande voor 20 Mei niet mocht ontvangen hebben, gelieve daarvan kennis te geven aan den uitgever A. G. D. Gerritsen te Breukelen.

Wie lid van "Filippus" wenscht te worden, zende een briefkaart aan den Penningmeester H. Hooft Jz. te Ermelo. De contributie bedraagt slechts f 1.— per jaar,

waarvoor men een bedrag van f 1.— aan boeken en traktaten ontvangt.

Namens het bestuur van "Filippus,"

J. TER BORG, Secr.

Wolvega, 23 April 1898.

Boekaankondiging.

Bijbel of de geheele Heilige Schrift met in den tekst ingelassche verklaringen en aanteekeningen van de beroemdste Godgeleerden uit alle tijden. Naar het Hoogduitsch van K. Aug. Dächsel. Tweede druk, bewerkt door H. van Griethuysen, pred. te Oosterwolde. Derde Deel, Kron.—Hooglied. Kampen J. H. Bos 1897.

Dächsel's Bijbelverklaring heeft zich ook in ons vaderland een goeden naam verworven. En die naam is nog verbeterd, sedert zij door Ds. van Griethuysen herzien en voor eene nieuwe uitgave bewerkt werd. Niemand zal beweren, dat deze Verklaring geeft, wat in dezen tijd van eene Uitlegging des Bijbels voor het volk geëischt worden mag. Maar voorshands geeft zij het beste, wat op dit gebied te verkrijgen is. De Kantteekeningen van den Statenbijbel, hoe voortreffelijk ook en nog steeds met vrucht te raadplegen, geven te weinig en dat weinige in geen geregelde samenhang. Henry is veel te omvangrijk, te zeldzaam en te kostbaar. Klinkenberg is verouderd, en heeft een inhoud, die aan den omvang niet evenredig is. Zoo is Dächsel's Bijbel, door Ds. van Griethuysen bewerkt, voor allen, die eene duidelijke en, wat geest en richting aangaat, betrouwbare verklaring wenschen, de beste, die op dit oogenblik hun kan aangeraden worden.

Het derde deel, dat voor eenigen tijd het licht heeft gezien, bevestigt den goeden naam, dien deze Verklaring zich verworven heeft. In dit deel worden uitgelegd de boeken Kronieken, Ezra, Nehemia, Esther, Job, Psalmen, Spreuken, Prediker en het Hooglied. Een van de belangrijkste deelen dus. Er is partij getrokken van de uitleggingen van Calvijn, Henry, Owen, Keil, Delitzsch, Hengstenberg, Spurgeon, enz., die allen op dit gebied met eere bekend zijn. Vooral Calvijn is geraadpleegd. In den tekst der H. Schrift zijn verklaringen ingelasscht, die den zin verduidelijken. Men kan over het nuttige en wenschelijke van deze inlashingen verschillen. Maar de tekst zelf is met zoo duidelijk onderscheidene letter gedrukt, dat het tot geen verwarring aanleiding geven kan. Wij bevelen daarom deze Verklaring des Bijbels met warmte aan en achten ze voor gemeentelieden, jongelings-vereeningen enz. uitnemend geschikt.

H. BAVINCK.

Kampen.

Herodes. Eene Studie door Dr. J. Woltjer. Leiden D. Donner 1898.

Dr. Woltjer behoort niet tot die geleerden, die meenen het heil der menschheid te bevorderen door de wetenschap te populariseren. Er is ook reeds smart genoeg in het leven, en de smart uit een halfbakken wetenschap voortkomende, behoort er waarlijk niet bij te komen. Maar Dr. Woltjer behoort tot die geleerden, die gelooven de gemeenschap der heiligen, en daarom hunne gaven ten nutte en ter zaligheid van andere lidmaten besteden. Daarvan is deze studie over Herodes een nieuw bewijs. Zij is een vervolg op de studie over Pilatus, en in den vorm eener lezing voor de Christelijke Jongelingsvereening gehouden en daarna, door den druk, voor het algemeen verkrijgbaar gesteld. Daarvoor ontvinge de Hoogleraar onzen en veler dank.

In deze studie, waarin ons het beeld van Herodes, bijgenaamd den Grooten, voor oogen geschilderd wordt, zien wij Herodes als mensch, als man en vader in zijn huisgezin, als Koning over Israël, als den natuurlijke vijand van Gods gezalfden Koning.

En dat geschiedt, zoo als alleen groote meesters in de geschiedenis en in de schrijfkunst het kunnen doen. Heel het tijdvak van Herodes leeren wij kennen en het geestelijk en logisch verband der gebeurtenissen leeren wij begrijpen.

Voor onze Jongelingsvereeningen, voor leesgezelschappen en voor allen die den toestand der wereld en van het Joodsche volk, voor en tijdens de geboorte des Heilands beter willen leeren verstaan, is deze studie een groote aanwinst. Wij wekken al onze lezers ernstig op er kennis mede te maken, en vrouwen, dat niemand ons later verwijten zal een verkeerd raad gegeven te hebben.

Wat men gelooft en niet gelooft in onzen tijd. Door G. Bruna Utrecht. A. H. Ten Bokkel Huinink.

Van dit boekje mag gezegd worden: Zoo iets is er nog niet geweest. Althans zoover ons bekend is.

Op 89 pagina's flinken druk en in klein octavo worden 54 onderwerpen behandeld, die den lezer, met korte, duidelijke omschrijvingen zeggen, wat men in onzen tijd gelooft en niet gelooft.

De stelsels worden met de wetenschappelijke benamingen genoemd, maar dan worden die benamingen zoo duidelijk en zake-lijk verklaard, dat ieder mensch van gewone ontwikkeling en die medleeft in zijn tijd, het behoorlijk begrijpen kan; zoodat als hij in bladen of boeken de woorden: stof en geest, evolutie, dualisme, monisme, pantheïsme enz. enz. ontmoet, weet, wat hierdoor verstaan wordt.

Wenschelijk zouden we het geacht hebben, zoo de Schrijver van "Wat men gelooft en niet gelooft in onzen tijd" zijn eigen standpunt had aangewezen en van daaruit de dingen had gezien en besproken. Intusschen kunnen we kennismaking met dit werkje wel aanbevelen, en arzelen niet onze bewondering uit te spreken voor het talent des Schrijvers, om in zoo weinig woorden en zoo duidelijk werkelijk vele belangrijke dingen te zeggen.

Kinderen huns tijds en Vrije Anti-revolutionairen. Een woord aan den heer A. J. Hoogenbirk. Door Jb. van Oversteeg. Amsterdam W. Kirchner 1898.

De heer Hoogenbirk heeft in zijn boek "Kinderen huns tijds" het bewijs geleverd, dat hij niet zoo onpartijdig is, als hij in de lieden die met hem op hetzelfde standpunt staan, het gewoonlijk doen voorkomen. Dat is het hooge, boven alle kerkelijkheid en politiek verhevene standpunt van het antikerkelijke Christendom. De Gereformeerden en de georganiseerde anti-revolutionairen, met Dr. Kuyper aan het hoofd, krijgen van den heer Hoogenbirk striem, zonder hun naam te noemen of jaartallen aan te wijzen. Inmiddels is de heer Hoogenbirk lid geworden der Commissie van advies van de Vrije anti-revolutionairen onder den heer de Savornin Lohman, en zal nu altijd anders moeten adviseeren dan Dr. Kuyper en degenen, die hem volgen.

Over deze dingen richt de heer Oversteeg een hartig woordje tot den heer Hoogenbirk.

Of dit woordje was, laten wij aan zijn plaats. De heer Hoogenbirk zal er niet door tot andere gedachten gebracht worden en de Vrije anti-revolutionairen zullen vooreerst wel niet bijdraaien en weder aan boord komen. Maar voor wie gelezen heeft: "Kinderen huns tijds," is het aan te raden, ook dit woord van den heer Oversteeg te lezen, opdat zij niet naar het aanzien, maar rechtvaardig oordeelen.

Woorden van Wijsheid, gesproken aan den avond des levens. Leerrede over Jos. 23 : 1—3—14—16. Door J. H. Landwehr. Rotterdam, S. Scaart Jr.

Wat de Rotterdamse kerk beedeeld is met uitnemende predikers, blijkt ook uit deze leerrede. Zulk preeken is bediening des Woords, zoo als de behoefte van het oogmerk er door bevredigd wordt, en ook het hart een woordje ontvangt, dat het goed doet. Het is een gedachtenwoord naar aanleiding van het verscheiden van Ds. Klinkert, den oudste van de dienaren der Rotterdamse kerk.

Opmerkelijk is daarbij, dat Ds. Landwehr niet wist, hoe Ds. Klinkert, toen hij na lang tegenstand geboden te hebben, het predikambt aanvaardde, juist in de belofte Gods aan Jesua ook voor zichzelf de vrijmoedigheid en de kracht vond, om de bediening aan te nemen.

Wij twijfelen er niet aan, of deze leerrede zal door oud en jong met graagte gelezen worden. GISPEN.

ADVERTENTIE.

Met dank aan den Heere, deelen wij mede, dat onze geliefde Ouders
L. BOSCH Az.
EN
Z. LINDEBOOM
den 30sten April a.s. hunne
35-jarige Echtvereeniging hopen te herdenken.
Hunne Kinderen en Behoudkinderen.
ZWOLLE (Diezerkade),
April '98.

Psalm 103 : 1 rijm.
Zoo de Heere wil en zij leven,
hopen onze geliefde Ouders
JAN RUSTENBURG
EN
JANTJE DRUIJF,
den 1 Mei e.k. hunne **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken.
Dat de Heere zijn onmisbaren zegen verder op hen in ruime mate doe nederdalen, is de wensch van
hunne dankbare Kinderen, Behoud- en Kleinkind.
OPPERDOES.

1 Samuel 7—12.
Zoo de Heere wil en zij leven,
hopen onze geliefde Ouders
J. Mol
EN
Maaïke van der Giessen,
den 3 Mei e.k. hunne **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken. Dat de Heere zijn onmisbaren zegen verder op hen in ruime mate doe nederdalen, is de wensch van
hunne dankbare Kinderen.
S-GRAVENDEEL,
25 April 1898.

Eben-Haëzer.
D. V. hopen onze geliefde Ouders
Gerrit Meijer
EN
Elizabeth Maria Mulckhuijse
op 11 Mei a.s. hunne **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen, Behoud- en Kleinkind.
HILVERSUM,
28 April 1898.

Ontviel voor eenige weken aan de gemeente de oud-Ouderling **AREND TIEME'S VAN DIJK**, heden behaagde het den Heere van leven en dood van ons weg te nemen

KLAAS WILLEM'S GEERTS, in den ouderdom van 62 jaren.

Met 1 Januari j.l. als Ouderling aan de beurt van aftreding, heeft hij herhaalde malen de gemeente alhier mogen dienen, eerst als Diaken, en in latere jaren als Ouderling. Hij had een hart voor de gemeente, haar dienende met liefde en toewijding, naar de gaven van God hem geschonken. Nu mag deze broeder van zijnen arbeid rusten in het Vaderhuis.

Sterke de Heere de achtergeblevene Weduwe, Kinderen en verdere Familie.

Namens den Kerkevaad, **H. VAN DER VEEN, Praeses.**
J. MIDDELVELD, Scriba.
RUINERWOLD EN
KOEKANGE.
19 April '98.

Heden behaagde het den Heer, die geeft en neemt naar zijn vrijmachtig welbehagen, de jongste onzer beide lievelingen,

AALTJE,

van ons te nemen, in den ouderdom van 1 jaar en 1 week. Het geloof, dat zij nu juicht voor den troon van 't Lam, lenige onze smart.

K. D. v. d. KOOLJ.
H. K. v. d. KOOLJ.—
OBERGUM. IWEMA.
20 April '98.

Heden overleed, zacht en kalm, in de vaste hope des eeuwigen levens, in den ouderdom van bijna 74 jaren, onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

BARBERAJAKOBS VAN TIL,

sedert 1882 weduwe van K. K. GEERTSEMA.

J. GEERTSEMA.
J. GEERTSEMA—
GERBER.
K. BOUWMAN.
H. BOUWMAN—
GEERTSEMA.
G. GEERTSEMA.
A. C. GEERTSEMA—
v. d. HEVER.
K. GEERTSEMA.
M. GEERTSEMA.
G. GEERTSEMA—
VAN ZANTEN.
R. GEERTSEMA.
S. GEERTSEMA.
J. GEERTSEMA.
E. A. GEERTSEMA—
GEIJER.

HOOGKERK,
21 April 1898.
Wegens buitenlandsche betrekkingen eerst heden geplaatst.

Heden morgen omstreeks zeven uur overleed zacht en kalm in de hope des eeuwigen levens, mijne geliefde Echtgenote en der kinderen zorgvolle Moeder

SAAPKE A. VAN DER WAL, in den ouderdom van bijna 70 jaar, na een genoegelijke echtvereniging van bijna 43 jaar
W. DE JONG
en Kinderen.

WIJNALDUM,
24 April 1898.

Heden trof ons een zware slag. Mijne geliefde Echtgenote, met wie ik 47 jaren door der band des huwelijks was verbonden, en onze dierbare Moeder, Behuwdmoeder en Grootmoeder

Adriana van den Boogaard, overleed in den ouderdom van 78 jaren.

Onder al onze droefheid is het ons tot troost, dat zij thans juicht voor den troon des Heeren, dien zij hier gediend heeft, en naar wien zij verlangde, zijnde haar laats'e woord: »Nu ga ik naar mijn Jezus.

J. J. HOMAN.
A. VAN APELDOORN—
HOMAN.
J. L. VAN APELDOORN.
A. VAN APELDOORN.
J. J. VAN APELDOORN.
HAARLEM,
22 April 1898.

Op Vrijdag den 22 April j.l. overleed onze geliefde Vriendin en Zuster, Mej.

A. HOMAN,

geb. v. D. BOOGAARD, in den gezegenden ouderdom van 78 jaren

Zij was mede-oprichtster van onzen wekelijkschen naaikrans en heeft dezen, ook als penningmeesteresse, gedurende 23 jaren met toewijding gediend.

Ofschoon zij in de laatste jaren geen werkzaam aandeel meer aan onzen arbeid kon nemen, zoo bleef zij, die een hart had voor de armen, onze Vereeniging toch in liefde gedanken.

Het leven was haar Christus, het sterven haar gewin, gelijk zij nog bij het naderen van den dood mocht getuigen: »ik ga naar mijn Jezus.»

Namens de Vereeniging »Drie den armen geeft, leent den Heere,»
J. MULDER—HESSELS,
Presidente.
J. v. d. KODDE—POL,
Penningmeesteresse
C. KEUZEKAMP—KROONSBERG,
Secretaresse.

HAARLEM,
26 April 1898.

Heden trof mij de zwaarste slag mijns levens, daar het den God van leven en dood behaagde van mijn zijde door een langdurige ongesteldheid weg te nemen, mijne geliefde Echtgenote en mijner kinderen liefdevolle Moeder

Steintje Immeker,

in den ouderdom van 49 jaren, na een genoegelijke echtvereniging van 13 jaren. Wat ik in haar verlies, kunnen zij eenigermate gevoelen, die haar in haar werkzaam leven hebben gekend. Wij mogen echter niet treuren als die geen hope hebben, daar het de lust en keuze van haar hart was, den Heere te dienen. Dit is voor mij een groote troost in dezen zwaren beproevingsweg.

J. BOER
en Kinderen.
WEZEP,
25 April 1898

Bij dezen betuigen wij onzen hartelijken **DANK** aan allen, die ons bewijzen van deelneming betoonden, gedurende de ziekte en het overlijden van onzen geliefden Vader, Behuwd- en Grootvader.

Uit aller naam,
J. VERLARE.
KRUININGEN,
21 April 1898.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN.

Aan Ouders of Voogden wordt **bericht**, dat de **nieuwe Programma's** van het Gymnasium voor den Cursus 1898/9 verschenen zijn, en te verkrijgen bij den Uitgever G. P. H. ZALSMAN. (Prijs f 0,25.)

DENNEBOSSCHEN.

In een beschaafd Christelijk gezin **slaap- en zijkamer** met liefderijke verpleging aangeb. voor eene zwakke of zenuwlijdende Dame. Uitst. ref. bill. coed fr. br. **lett. F. J. Hulppostkantoor ERMELD.**

Extra dubbel gestoomde **VEEREN à 27, 30, 35, 40, 50, 60, 80 cent het pond**. Fijnere soorten tegen uiterst lage prijzen. Zending boven f 10 franco dichtst bijzijnde station. Monsters gratis en franco.
J. KETEL RZ., Markt STEENWIJK.

Huis-, School-, Zaal- en Kerk-

ORGELS.
in de grootste verscheidenheid.
BREEBAART'S
ORGELHANDEL
Damrak 22 — Amsterdam

Bij den Uitgever J. H. BOS te KAMPEN is verschenen:

De Christelijke Vrijheid

DOOR
Dr. H. H. KUYPER.
PRIJS 75 cents.

INHOUD: De Christelijke Vrijheid. Verlost uit het diensthuis der zonde. Bevrijd van de wet. De wet als regel des levens. De Vrijheid der conscientie. De Christelijke Vrijheid en het Kerkelijk Gezag. De Christelijke Vrijheid en het gezag der Overheid. De Christelijke Vrijheid in middelmatige zaken. Geen Roomsche superstitie. Geen Doopsche mijding. Geen Libertijnsche losbandigheid. Het gebruik der Christelijke Vrijheid.

Wegens concurrentie,

worden 1000 BRIEFKAARTEN, met of zonder firma bedrukt, franco thuis geleverd

1e kwaliteit f 2,00
2e " - 1,75

1000 ENVELOPPES
gekleurd, met firma bedrukt, franco thuis,

1e kwaliteit f 2,00
2e " - 1,75

door de KAMPER BOEK- EN STEENDRUKKERIJ van ZALSMAN.

Verschenen bij den Uitgever K. LE COINTRE te te MIDDELBURG:

TEN ZEGEN. Bevestiging en Intrepredicatie door Ds A. LITTOOY en Dr. L. H. WAGENAAR. Uitgesproken in de Noorderkerk te Middeldburg op 3 April 1898

Prijs 30 cent.
KRONINGSLIED EN ZEGENBEDE.

Tweetal liederen met portret van H. M. onze Koningin, door C. VAN DE VELDEN Jz. te Nunspeet.

Zeer gunstig in de Chr. pers beoordeeld. Ter kennismaking op aanvraag verkrijgbaar. Prijs ter verspreiding: 25 Ex. f -40; 50 Ex. f -30; 100 Ex. f 1,25.

Alom is de intekening opengesteld op:
De tweede tot heden bijgewerkte druk

VAN
UIT DUISTERNIS TOT LICHT,
GODS LEIDINGEN MET

ELIEZER KROPVELD.
uitgegeven door Deputaten van de Gereformeerde kerken voor de Zending onder de Joden.

Compleet in 8 afleveringen van 32 pagina's met acht platen op kunst-drukpapier.

Prijs f 0,17 per aflevering. Prospectus wordt gaarne op aanvraag toegezonden.

De uitgever W. KIRCHNER,
ROZENGRACHT 55, AMSTERDAM.

TRAKTATEN.

Vanwege het Geref. Traktaatgen. „**Filippus**” is bij den Uitgever A. G. D. GERRITSEN te BRUKELN verschenen en bij alle solide boekhandelaars verkrijgbaar gesteld:

	Prijs
CXII. Op het sterfbed	2 ct.
CXIII. De Levenstroom naar de Doodse Zee.	10 »
48. Vergenoegd zijn.	1 »
68. Avondlied.	1/2 »
105. Een kinderbede verhoord.	1 »
270. Uit het Soldatenleven	1 »
271. » Jongevrouw Marie! ”	1 »
272. Hij stierf voor mij.	1 »
273. Een Sergeant op Wacht.	1/2 »
274. » Dat komt op reis niet te pas! ”	1/2 »
275. Hamer en Spijker.	1/2 »
276. Traktaatverspreiding.	1 »
277. Getrouw tot den dood	1 »
278. Eeuwigheid.	1 »
279. Mijnheer! ik mag Zondags niet werken	1 »
280. Wat is het leven!	1 »
281. Gij hebt eene ziel te verliezen!	1 »
282. Had ik maar meer geld.	1 »
283. Kan ik er op aan?	1 »

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Vaderlandsche Gezangen, der jeugd aangeboden
DOOR
J. P. SCHABERG.

In gelithografeerd omslag, met portret der Koningin 15 cent, 50 Ex. à 14 ct., 100 Ex. à 13 ct., 200 Ex. à 12 ct., 200 Ex. à 11 ct., 300 Ex. à 10 ct., 500 en meer Ex. à 5 ct.

Zer geschikt ter uitdeeling op scholen.

Gereformeerde kerk van Kralingen,
GEMEENTE ROTTERDAM.

4% GELDLEENING

groot f 100.000.

(Waarvan reeds geplaatst f 15.000.)

Inschrijving in Obligatiën van f 500, f 100 en f 50, ten kantore van den Heer H. DANE, Haringvliet N. Z., No. 49 ROTTERDAM, en in de Consistoriekamer Annastraat No. 5 op 2 Mei en 10 volgende werkdagen, des voormiddags van 10—1 ure en des avonds van 7—9 ure.

Koers van uitgifte f 100%; het bedrag moet worden gestort op 27 en 28 October 1898; bij vroegere storting gaat de rente in op den dag dier storting.

Prospectussen met Inschrijvingsbiljetten zijn te bekomen aan bovenvermelde adressen.

De Kerkevaad der Gereformeerde kerk van Kralingen,
S. OUDKERK, Praeses.
H. C. E. STAVERMAN, Scriba.

85 ct. ORANJE-KONINGS-LIMONADE PAKKET FRANCO.

Onze kroningsfeesten naderen. Dan, zoo de Heere wil, wordt onze geliefde Koninginne gekroond. Voorbereiding is noodig. Leer uwe kinderen liederen die op de kroningsdagen zullen worden gezongen in geheel Nederland. — Dan uw hoofd niet beneveld of verhit door b-dwelmdende dranken, maar koop 5 liter kronings-teesten-limonade. Daardoor blijft gij dezelfde, maar toch helder, vroolijk en blij. Laat schier alles in Oranjevloed gedoopt worden en gij kunt als echte Oranjeman, vrouw, jongeling of jongedochter, Oranjeveest vieren en vertoonen. Ook het portret van H. M. de Koningin moet bij elk kind helder voor den geest staan; al zoo dient men het nu reeds te koop. Nu mijn lezer, zie hier een pakket, dat geheel in die b-hoefte voorziet. De prijs is met 't oog op een colossale afname slechts gesteld op f 1 — en nog wel franco door geheel Nederland. 1e. Zeven liederen op b-kende zangwijzen ter feestelijke kroning van Koningin Wilhelmina. De liederen zijn in één woord echt feestelijk en daarbij 2. onze Koningin in oranjebloesem 3e. Een stel (zijde 10 halve flesschen) overheerlijke wereldberoemde kronings-feesten-limonade met gebruiksaanwijzing 4e. Een doos Oranjevoeder waarmee men schier alles in Oranje kan veranderen, kleedingstukken, bloemen, linten, wimpels, enz. Betooverend schoon. Ook hierbij gratis een wegwijzer. Gij begrijpt zeker met mij dat deze artikelen reeds f 1.— overwaard zijn, doch neen, hier blijft het niet bij. Ook dan moet men als met een kwistige hand boeken kunnen cadeau geven tot aandenken. Want nooit vieren wij er zulke belangrijke kroningsfeesten. Nu, dan stel ik u daartoe in de gelegenheid door 't navolgende pakket er gratis bij te leveren:

Belangrijk bericht. 1. Een prachtige schilderij plaat (zwart) voorstellende »Herders met de schapen in 't veld.” Indrukwekkend schoon. 2. Wilhelmina Portret-album — met 14 portretten alles even keurig en netjes — 3e. Hoo den Zondag te reddden voort 't geheele leven. — Een praktisch boekje in onze dagen. — 4e. Het hart des Menschen een tempel Gods of een werkplaats des Sata's — met 10 platen — Hartroerend is deze inhoud. — 5e. Nog eene verrassing.

Dus elke besteller kan, zal, moet tevreden zijn over dit pakket of hij zal ook niet met plezier kunnen feest vieren. Deze aanbieding is eenig en alzoo niet alledaagsch. — En de prijs? Oordeel nu zelf en geef spoedig uw antwoord door postwissel te zenden ad f 1.—, waarbij staat: »Oranje-Kronings-Limonade Pakket” Adres:

C. DE BOER Sz., Sneek.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.
Gevestigd te Amsterdam, Keizersgracht 720.
Maatschappelijk Kapitaal: EEN MILLIOEN GULDEN.

Commissionarissen: Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE. — deze door de verzekeren gekozen — Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINGK VAN DER OYE.

Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LIFRENTIE tot elk bedrag.

Aanvragen om Agentschap te richten tot de Directie of tot de Inspecteurs der Maatschappij.

De Maatschappij geeft „COMBINATIE POLISSEN” af, waarop bijzonderlijk de aandacht wordt gevestigd.

Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Ter uitdeeling aan kinderen op Zondagsscholen worden aanbevolen de

Gekleurde Cents-Prenten

over de Bijbelsche Geschied. O. & N. Test. Bij toezending van het bedrag worden ze franco verzonden door ZALSMAN te Kampen.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributiën:

Door den heer A. Verduijn te Oudshoorn f 315,50; door den heer W. Voogsgaard te Nieuw-Loosdrecht f 8,50; door den heer P. Heiman te Melissante f 43,50; van Ds. J. C. Raamsdonk te Stiens f 10; door den heer J. Caesar te Delfshaven (Rotterdam) f 68,75; door den heer J. Cuyff te Lochem f 5; door den heer Ph. de Wolf te Sneek f 192.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit).

Van de Geref. kerk te Voorst f 9; van idem te Meppel f 46,30; van idem te Dieren A f 23,96 1/2; vijf en spreekbeurt van Ds. H. Hoekstra in Delfshaven (Rotterdam) f 19,70.

Aan Schenkingen:
Gevonden in de collecte Geref. kerk te Delfshaven f 1.

Voor het Studiefonds:
Door den heer G. F. Taats, namens den Raad der Geref. kerk te Rotterdam B, van de Halve Stuiversveren. f 150; door den heer A. v. d. Werff, van de Halve Stuiversvereniging te Groningen f 7,43.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Stoomdruk van Zalsman te Kampen.